

Oponentský posudek bakalářské práce

Br. Zita Prášková: Ana Mendieta – Adriana Šimotová. Různé podoby ženského principu v umění

Zita Prášková si pro svou bakalářskou práci vybrala téma, ke kterému ji poutá intenzivní osobní vztah. Vyjádřením pocitu určitého citového spříznění s tvorbou Adrieny Šimotové a Any Mendiety lze vysvětlit také určitý neformální tón, ve kterém se nese celá práce, a který se projevuje například familiérním označováním obou umělkyní pouze jejich křestními jmény.

Zaujetí dílem obou umělkyní přimělo autorku podle jejích slov rozvinout škálu úvah, jejichž pojítkem je „ženský princip“. Neukotvenost tohoto termínu si uvědomuje, považuje ji však za výhodu pro zastřešení širokého spektra myšlenek a pro vytvoření prostoru pro manévrování (Úvod, nestr.). Práce je psána čtivým, spíše prozaickým, než odborným jazykem, což je však vzhledem k výše zmíněné koncepci legitimní strategie. Autorka prokázala schopnost pracovat s vhodně zvolenou odbornou literaturou v rozsahu adekvátním pro bakalářskou práci. Na základě shromážděných faktů přesvědčivě analyzuje tvorbu obou umělkyní a dostatečně rekonstruuje kulturní kontext jejich díla. Práce trpí určitými nedostatky v těch aspektech, které nároky na bakalářskou práci přesahují. Jedná se především o zmíněný pojem „ženský princip“, který se pro svou vágnost stěžil mohl stát klíčem ke smysluplné komparaci díla obou umělkyní. („Ženský princip je způsob nazírání na svět, vnímání skutečností a jejich artikulace. V odkazu Any a Adrieny spočívá v naprosté autentičnosti a ztotožnění se s vytvářeným, v obnaženosti a pravdivosti, která vyvolává naléhavost, v prolnutí tělesnosti se spiritualitou a v neposlední řadě také v samotných osobnostech autorek.“) (Závěr, nestr.).

Právem autorka zmiňuje problematický vztah Any Mendiety k americké formě feministického hnutí, omezené na problémy bílých žen střední třídy. Na místě je také autorčina poznámka o zplošťování Mendiety odkazu jeho výhradním spojováním s esencialisticky zaměřeným feminismem. Ještě s většími obtížemi se setkává v případě možnosti genderové interpretace u Adrieny Šimotové. Jak autorka správně podotýká, otázky feminismu vzbuzují v českém prostředí stále velkou nedůvěru, příčiny této situace jsou však složitější, než jak jsou popsány v kapitole Feminismus a ženské umění (nestr.). V každém případě autorka dochází k negativnímu vymezení obou umělkyní vůči (řekněme) ideologizovanému feminismu a jejich vztah k ženskému principu nakonec shrnuje: „Mendieta skrz své dílo nepůsobí jako feministka, která se zuřivě brání nastavení ve společnosti, naopak, stejně jako Adriana Šimotová předkládá zkušenost, která ač vrcholně osobní, je i široce přenositelná, uplatnitelná pro ženu i muže, reprezentující Lidství jako takové.“ (nestr.) Domnívám se, že pokud by autorka měla dospět ke konkrétnějším a méně obecným závěrům, musela by v rámci práce provést hlubší sondu do problematiky genderových aspektů tvorby obou umělkyní, zhodnotit nejrozličnější proudy feministického umění, jak ty kladoucí důraz na biologickou determinovanost role pohlaví, tak ty, věřící v konstruovanost a diskursivnost pohlavní identity a v případě Mendiety by musela zvážit také prolínání feministického podtextu s postkolonialistickým. Musela by důkladněji zohlednit specifika české situace, v rámci které existenci „ženského umění“ a „ženského principu“ ještě donedávna zpochybňovaly samotné umělkyně (viz anketa uspořádaná v roce 1993 magazínem *Výtvarné umění*, které se mimochodem zúčastnila také Adriana Šimotová – č. 3, s. 52).

Hlubší analýza by možná odhalila, že např. příklon Any Mendiety k pohanské tradici Santería není jen protestem proti „maskulinní doktríně katolického náboženství“, ale apoteózou přírody namířenou obecně proti antropocentrismu západní civilizace, neslučitelnou s „láskou k Lidství“, kterou Mendiety tvorbě přisuzuje autorka.

Jak již bylo řečeno, podobně propracovaný myšlenkový rámec koncepčně přesahuje nároky na bakalářskou práci a bylo by spíše žádoucí, aby o něm autorka uvažovala pro své podobně zaměřené odborné práce do budoucna. Předkládanou bakalářskou práci považuji za kvalitně zpracovanou (po doplnění číslování stran bez formálních nedostatků) a doporučuji ji k obhájení.

